

lo hallo en OPou (p 8), y *barca ruin, camino rain* etc., figuren també entre las combinacions pronto documentadas». No me'n desdic, però si ho deia amb tanta reserva és perquè la conservació estereotipada d'un genitiu de femení en -A és cosa bastant excepcional, no sols en la llengua comuna sinó també fins i tot en aqueix gran arxiu d'arcaïsmes que és la toponímia, on se'n troben bastants de genitius en -i i d'ablatius-locatius plurals en -is. Tanmateix hi ha alguns casos segurs: oc ant. *rampalm* «jour des Rameaux» RAMUS PALMAE; *vent pluig* VENTUS PLOVIAE (PLUJA); *sacpall* SACCUS PALEAE (SAC). Sobretot tinguem en compte que es tracta d'un cas excepcionalment important. En fi també podríem pensar en la conservació de combinacions plurals com DOMUS (CASAS, CIVITATES, MURUS) IN RUINIS en un tipus abreujat CASIS *RUINIS > *cases roins/casas ruines*, port *casas roims*

També fóra sostenible suposar un adjectiu derivat *RUININUS 'ruïnós', on una haplologia —en tal cas quasi irresistible— hauria conduït a un adjectiu *RUINUS. Per un camí o altre, i per damunt de tot el mossàrab (amb el qual es pogué sumar el segon) resta etimologia convincent. En tot cas és absolutament recusable, i gairebé absurda, la proposta de J. Piel (*Misc de Etim Port e Galega* I, 271, n. 1) d'un adverbí *RUINĒ un adverbí format sobre un substantiu, i que dóna un adjectiu i no pas adverbí! En català d'això se'n diu *engegar-les sense engaltar*. Però la qüestió és. . . disparar.

Val a dir, però, que l'etimologia a base de RŪINA, ni a través d'aquells camins més practicables, no és pas de les evidents, sobretot en l'aspecte semàntic i morfològic. Ara bé: hi ha alternatives?

Mot pre-romà potser? Doncs, en basc ha circulat un verb *urruindu* 'menysprear'. Com que en basc tota r-origenària ha de pendre una vocal protètica i aquesta sol ser *u-* quan hi ha una *u* a continuació, puix que *-du* és la desinència d'infinitiu, ¿podríem conjecturar que tot plegat vingui d'una base pre-romana RUIN-? El mal és que no podem estar gens segurs que la direcció del corrent genètic no sigui l'oposada: romànic RUIN- > bc *urruindu*. El que esparvera és veure que Azkue no recull el mot; i que diccs com el de Bera-Mendizábal, que el recullen, estan, per dir-ho així, podrits de neologismes i erderismes disfressats. En tot cas, però, no és una invenció recent car l'usa un autor castís com el biscaí Domingo Agirre (de la zona de Biscaia dialectològicament guipuscoana) almenys el lleigeixo en la seva important novel·la *Auñamendiko Lorea* (ed. Villasante, amb trad., II, 72 3), i usava sovint el normal derivat *urruingarrí* «despreçiable» (I 164 12, II 66 ---)

I cm sembla veure li elements afins d'euskerisme clar *Urruña* el nom de la important vila labortana (arran del Bidasoa); Azkue mateix cataloga *urrukarrí*, i variant *urrika(r)ri* 'miserable', *urru* 'gratis', i d'altra banda «arrullo», *urruin* «olor», en el llenguatge comú, però en part del baix-navarrès «hedor» (a Las Aldudes), *urruin* «rebusco, grappilles» (i fins fóra concebible *urruima* «arrullo, lamento») No temeria gaire llan-

çar-me a aplegar amb aquests mots —si és que formen una arrel basca, possiblement també ibèrica— aquell *urruin-du*, si no fos que, amb el meu deficitari coneixement de la lingüística basca, crec que *-in* no és un element productiu en aquella llengua. També pensem que si els elements afins al basc són abundosos en moltes zones de llengua catalana i del domini lingüístic castellà, ja no es pot dir tant, ni gaire, del domini portuguès, on ja hem vist que *ruim* no presenta senyals de castellanisme. En definitiva, doncs, em recuso i cedeixo la paraula a la superior ciència de K. Mitxelena, i als vastos coneixements d'Antonio Tovar.

DERIV: *Romàs* bal. *Romdat* [Lacav., DOrt] 'roïnosa': «Vull-vos avisar quines són les bones costumes que deven haver los fills dels cavallers: la primera és oir missa tots dies --- la quinta és que tinguen temor de fer *robndats*; la sisena haver temor de Déu ---», JoMartorell (Ag. III, 37); en unes cobles anònimes del S. XVI p. p. Aguiló; en les *Flors de Virtut*, p. p. Fc. de Sentcliment, 1491 (del Princ²) i en les Sinodals de Vic de 1628 *Romesa* [1907, VCatalà; 1927, Ruyra; DFa, no DOrt]. *Romet*

¹ A Gratallops m'explicaven per un *anrubinada* 'rie-rada', que va haver-hi, el nom de la *Roca d'enrübina*, vora el riu Siurana (1936): seria, doncs, una excepció, però en aquest poble l'informador vacil·lava en algun altre cas entre els dos sons, cosa que avui es nota allí a bastants llocs —² En tots ells és amb o la lliçó del ms., segons Chabàs, que hi dóna les variants de les eds. més autoritzades; totes, *royns*, *rohins*

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *rovina*, *rovinada*, *rubinada*, *rovi*, *sovinada*, *enrovinat*, *arrovinat*, *roviner*, *rovinós*, *Estany de Rubinets*, *rob-nera*, *Rubines*, *+robina*, *ruinam*, *ruinós*, *arruinar*, *ruinar*, *derruir*, *desruir*, *dir(r)uir*, *conruir*, *irruir*, *irruent*, *roí*, *roin*, *roïnàs*, *roïndat*, *roïnesa*, *roïnet*, *enrubinada* i *Enrubina* [n 1].

Ruina, V. *resina* **Ruir* v. 'brillar roent', V. nota sobre *humir* en el Supl. *Ruxal* (mala grafia) eiv., V. *rojat* (ROIG)

RUIXAR, junt amb el cast i port. *rociar* 'ruixar, arrosar', ve del ll. vg. ROSCIDARE, derivat de RŌSCĪDUS 'ple de rosada', 'humit, mullat'; cf. RŌS. □ I.^a doc.: 1371 (JMarc i Aversó, c. 1390).

En aquest totes les formes verbals: *ruxà*, *rux*, *rúxa*, *ruxé*, *rúxi* (29 etc.); *ruxaren-li la cara* en un text de 1377 (BABL x, 160); «que negun texidor ne altre persona que texirà draps no gos *ruxar* ne banyar ab aygua, ne ab altres coses encamerar, per més pesar ---» en un reglament de 1383 dels paraires i tintorers de Bna.; frase repetida en el reglament de 1387 (CoDoACA XL, 263.17ss, 305.13ss)

«No febrejau / ni serà res, / de fredor és: / --- / --- / rajola, teula / calda meteu-la / sobre lo mal, / cert un cantal, / ben escalfat, / de vi *ruxat*: / és fina cosa / ---», JRoig (*Spill*, 8172). «--- Un cap de la gú-